

ÇAPRAZ SORGU (CROSS-EXAMINATION)

ve

PORTEKİZ

I.GİRİŞ

Çapraz sorgu genel olarak; hukuki gerçeğin, tanık ifadelerindeki güvenilirlik ve çelişkilerin ortaya çıkartılabilmesi için karşı tarafın tanığının sorgulanması işlemidir. Tanık dinleme işleminin doğrudan doğruya savcı ve avukat tarafından yapılmasıdır. Bu tanımlarda yer alan tanık kavramı, sadece tanığı değil, bilirkişi ve hatta sanığı da kapsamaktadır. Bu sorgulama işleminin uygulanması ülkelere göre farklılıklar göstermektedir. Ancak genel olarak sistem en geniş anlamıyla, Anglosakson ve Kıta Avrupası hukukunda kullanılmaktadır.

Çapraz sorgu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin 3. fıkrasının (d) bendinde yer almaktadır. Bu maddeyle, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne üye devletlere çapraz sorguyu uygulama yükümlülüğü getirilmiştir.

Sorgulama işleminin tanığı çağıran taraf tarafından yapılmasına doğrudan sorgu, daha sonra tanığın kendisini çağıran tarafın değil karşı tarafın sorgulamasına da çapraz sorgu denmektedir.

Günümüzde çapraz sorgunun adil ve objektif bir yargılama için zorunluluk olduğu savunulmaktadır. Ancak bu terim ile adli kolluğun savcının talimatıyla yürüttüğü hazırlık soruşturması veya soruşturma esnasında birden fazla kolluk personelinin katılımıyla yapılan bir sorgu biçimi olan *çapraz sorgu* ile karıştırılmaması gereklidir. Burada anlatılan çapraz sorgu yalnızca hakim önünde gerçekleşen bir mahkeme işlemidir.

Çapraz sorguda soru yöneltilen kişiye, neden, nasıl ve niçin soruları gibi yorum içeren cevaplar verilebilecek sorular yerine, kısa cevaplar vereceği soruların sorulması yaygın kullanım şeklidir. Çapraz sorgu yönteminin sonucu öngörülemez olduğundan dolayı, zaman zaman başvuranın aleyhine de sonuçlar ortaya çıkabilir. Çapraz sorgu genellikle hedeflenen bilgilere ulaşılmadığında bir çıkar yol olarak kullanılmalıdır.

Türkiye de şu anda kullanılmayan 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 232'nci maddesinde ve günümüzde geçerli ve uygulanmakta olan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 201'inci maddesinde çapraz sorgu olarak tanımlanan sorgu yöntemi **Doğrudan Soru Yönelme** başlığı altında açıklanmaktadır.

Maddede savcı, avukat veya vekil sıfatıyla duruşmaya katılan avukatın; sanığa, katılana, tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılmış diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan veya hakim aracılığıyla soru yöneltebileceği belirtilmiştir. Eski ceza muhakemeleri kanununda ise savcı ve avukatın aralarında anlaşmaları gerektiğinden dolayı çok fazla kullanım imkanı bulunamıyordu¹.

II. AMACI

Çapraz sorgu; Belirsizlikleri aydınlatmak, itirazları bertaraf etmek, yanlış anlamaları düzeltmek, tanığın ve tanık açıklamasının güvenilirliğini araştırmak ve sınamak için yapılır. Çapraz sorguda amaç tanık bilirkişinin yapmış olduğu inceleme ve çalışmalarla ilgili olarak sorgulaması, bu sırada ortaya çıkan çelişkili ifadelerin ortaya çıkarılmasıdır.

Çapraz sorguyu yapan taraf tanık bilirkişinin açıklamalarını geçersiz, şüpheli veya belirsiz kılmak ve aynı zamanda tanığın kişiliği hakkında olumsuz etki yaratmak amaçlar.

Çapraz sorguyu yapan taraf dolaylı ve direk sorularla uzman bilirkişinin ne kadar güvenilir olduğunu yargılar. Verilen yanıtlardaki birbiriyle çelişen ifadeler konusunda mahkeme üyelerinin dikkatini çeker.

Bu amacın gerçekleşmesi için tanığa soru veya sorular serisi yöneltilir.

Bu yöntem ile tanığın anlattığı konuların doğruluğu, geçerliliği ve tanığın kullandığı dil kontrol edilebilir. Ayrıca tanığın anlatımındaki inandırıcılık, anlatma yeteneği dikkatlice incelenir.

Çapraz sorgunun bir başka amacı da; karşı tarafın durumunu zayıflatmak ve karşı tarafın tanıklarını kullanarak sorgulayıcı tarafın kendi davasını oluşturmaktır².

III. PORTEKİZ

Avrupa'nın güneybatı ucundaki İber Yarımadasında yer alan ve etrafı İspanya ve Atlas Okyanusu ile çevrili bir ülke. 36°58' ve 42°09' kuzey enlemleriyle 6°11' ve 9°30' batı boylamları arasında kalan Portekiz'in kuzeyden güneye uzunluğu 560 km, genişliği de 215 km'dir. Kuzey Atlantik'teki Azorlar ve Madeira Adalar grubu Portekiz'e dahildir.

İlk çağlarda İber kabileleri (Lusitanienler) ile işgal edilen ülke, M.Ö. 1. yüzyılda Romalıların bir eyaleti oldu. Sonra Vandallar, Süevler (bir Alman kabilesi), 5. yüzyıldan 8. yüzyıla kadar Vizigotlar tarafından istila edildi. 711 yılında ülke Müslümanların eline geçti. Endülüs Emevileri (756-1031), Teva'if-i Mülûk (11. yüzyıl) İslam devletleri kurulup, bölgeye hakim oldular. Onuncu yüzyıla doğru Douro ve Minho nehirleri arasındaki bölgeye Terra Portucallis ismi verildi. Portucallis, Latince Portas (liman) ve Calle (kale) birleşiminden meydana gelmiştir.

¹Vikipedia, tr.wikipedia.org/wiki/Çapraz_sorgu

²Hancı, Hamit: Bilirkişilik ve Çapraz Sorgu, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2003.

Portekiz, 1143'te bağımsız bir krallık oldu. Sınırları Meriniler'e karşı yaptığı savaşlarla genişledi. On üçüncü yüzyıl ortasına doğru bugünkü Portekiz sınırları tamamlandı. Portekizli denizciler 15. yüzyılda dünya çapında yayılma gösterdiler. Sonraki yüzyılda Asya, Afrika ve GüneyAmerika'da büyük bir sömürge imparatorluğu kurarak, Avrupa ve Doğu arasındaki ticaretin çoğunu ellerinde tuttular. 1598 yılında Fas şehirlerine karşı açtığı savaşta, Portekiz ağır bir mağlûbiyete uğrayınca, imparatorluk aniden çöktü. Ülkenin zayıflamasından faydalanan İspanya, Portekiz'i 1580'de topraklarına katarak, 1640'a kadar idare etti.

Portekiz 1688 yılında Lizbon Antlaşmasıyla tekrar bağımsızlığına kavuştu. Fakat Portekiz eski ihtişamını kaybettiğinden İngiltere ile 1703'te, 20. yüzyıla kadar devam eden bir ittifak antlaşması imzalandı. İngilizlerle müttefik olduğundan 19. yüzyılda Napolyon'a karşı savaşmak zorunda kaldı. Ülke Fransa ile savaş halindeyken, 1811'de kral ve ailesi Brezilya'ya sığındı. Bu dönemde imparatorluk çökmeye başladı. 1822'de Brezilya bağımsızlığını ilan edince, Portekiz tek büyük zenginlik kaynağını kaybetti.

On dokuzuncu yüzyılın tamamı ve 20. yüzyıl başları Portekiz için ekonomik ve siyasi istikrarsızlık dönemi oldu. Şiddetli partizan mücadeleler, iç savaşlar ülkeyi kargaşanın içine itti. 1908'de kral katledilerek, iki yıl sonra 1910'da cumhûriyet ilan edildi. On altı yıl devam eden cumhuriyet dönemi oldukça istikrarsız olup, bu dönemde kırk sekiz hükümet kuruldu ve en az yirmi beş darbe teşebbüsü oldu. 1926'da ordu idareyi ele aldı ve kırk sekiz yıl ülke General Franko tarafından diktatörlükle idare edildi. 25 Nisan 1974'te hükümet genç subaylar tarafından yapılan bir darbe sonucu işbaşından uzaklaştırılınca, General Antonio de Spínola liderliğinde bir askeri cunta kontrolü eline geçirdi. Başkan Spínola solcu subaylardan gelen baskı sonucu, aynı yılın Eylül ayı sonunda istifa etmek zorunda kaldı. Nisan 1975'te demokratik partiler oyların % 64'ünü kazanmasına rağmen, Sovyetlerce desteklenen komünist parti tesirini arttırdı. Bankalar, sigortalar ve sanayi devletleştirildi. 1976'da yürürlüğe giren yeni Anayasada sosyalizme geçiş hedefi açık bir şekilde de ortaya kondu. Yeni Anayasanın ardından yapılan genel seçimlerde hiçbir parti çoğunluğu elde edemedi. Sosyalis Partisi Genel Başkanı Mário Soares bir azınlık hükümeti kurdu. Cumhurbaşkanlığına Genelkurmay Başkanı Ant3nio Ramalho Eanes seçildi. Mário Soares başkanlığındaki hükümet 1977 Aralığında istifa etti. Ocakta kurulan koalisyon hükümeti ve bunun ardından kurulan bir dizi koalisyonlar da kısa ömürlü oldu. 1980'de yapılan seçimlerden sonra merkez sağ eğilimli Demokratik İttifak, büyük çoğunlukla iktidara geldi. Bu hükümet anayasada büyük değişiklikler yaptı ve sivil yönetime geçiş yolunu açtı. 1982'de başgösteren hükümet krizi üzerine Cumhurbaşkanı erken seçim kararı aldı. 1983 Nisanında yapılan seçimlerde birinci parti durumuna gelen Portekiz Sosyalist Partisi, Sosyal Demokrat Partiyle koalisyon kurdu. Portekiz 1 Ocak 1986'da AET'ye alındı. Soares, 60 yıllık bir aradan sonra 1986 Şubatında ilk sivil cumhurbaşkanı seçildi. Temmuz 1987'de yapılan seçimlerde Sosyal Demokrat Parti sandalye

sayısını büyük oranda arttırması, kurulan koalisyon hükümetinin istikrarlı olmasını sağladı. 1991’de yapılan seçimlerde Sosyal Demokrat Parti yine ilk sıradaki yerini korudu.

Fiziki Yapısına bakıldığında; Portekiz çoğunlukla alçak ve orta yükseklikte arazilerle kaplıdır. Toprakların % 70’ten fazlasının deniz seviyesinden yüksekliği 400 metrenin altındadır. Tagus Nehri ülkeyi birbirinden farklı iki bölgeye ayırır. Tagus Nehrinin kuzeyi büyük ölçüde dağlıktır. Bilhassa Douro Nehrinin kuzeyinde arazinin % 90’ı 400 metrenin üstündedir.

Büyük yaylalar derin vadilerle yarılmıştır. Bazı yerlerde dağlar denizden 50 km içerde 910 m yüksekliği aşarlar. Douro ve Tagus nehirleri arasında üçgen biçiminde bir kıyı ovası yer alır ve iç kesimde birkaç geniş vadi mevcuttur. İspanya’ya doğru uzanan Serra de Estrela Sıradağı Torre’de (Portekiz’in en yüksek tepesi) 1991 metre yüksekliğe ulaşır. Bu bölgeden Atlas Okyanusuna dökülen Tagus ve Douro dışındaki diğer büyük nehirler, kuzeyde İspanya sınırının bir kısmını teşkil eden Minho, Mondego ve Zezere’dir. Tagus Nehrinin güneyindeki toprakların yaklaşık % 60’ı 200 m’nin altındadır. Burası dalgalı ovalar ve alçak yaylalarla kaplı bir bölgedir. Yüksek tepelere nadir rastlanır ve sadece Serra de Sao Mamede isimli bir dağ silsilesi 900 m’yi aşar. Bu bölgedeki tek büyük nehir kuzey-güney istikametinde akarak geniş bir vadi meydana getirip ülkenin güneydoğu ucundan Atlas Okyanusuna dökülen Guadiana Nehridir.

İklim bakımından; Portekiz’in kuzeyinde ılıman (mütedil), güneyinde ise sıcak bir iklim hüküm sürer. Kış boyunca batıdan yağmur getiren soğuk rüzgarlar eser. Fakat yaz yaklaşınca güneyden sıcak kuru hava dalgası gelir ve pek az yağmur yağar. Kuzey kısmı güneye nazaran daha soğuk bir iklime sahip olduğu gibi, senenin çoğu günlerinde batıdan esen okyanus rüzgarlarına maruz kaldığından daha çok yağış alır. Tagus Nehrinden güneye doğru gidildikçe yağış azalır ve sıcak-kurak yaz uzun süre devam eder.

Portekiz kıyısında sıcaklıklar hemen hemen her yerde aynıdır. Batı kıyısının ortasında bulunan Lizbon şehrinde sıcaklıklar, Ocak ayında ortalama 7°C ila 15°C arasında, temmuzda 18°C ila 28°C arasında değişir.

Tabii Kaynakları bakımından; Portekiz’in yaklaşık % 35’i ormanlıktır. Ormanların % 90’ı meşe ağaçları ile kaplıdır. Diğer önemli ağaçlar kestane, incir, keçiboynuzu ve bademdir. Portekiz meşeden şişe mantarı yapmada dünyada birinci sırada yer alır. Vahşi hayvanların çoğu, yabani tavşan ve tilki gibi küçük türdendir. Geyik dağlık bölgelerde bulunur. Yeraltı zenginlikleri tungsten, bakır, demir, mermer, granit ve arduvazdır.

Nüfus ve Sosyal Hayat bakımından; 10.372.000’lik bir nüfusa sahip olan Portekiz’de halk etnik yapı bakımından farklılıklar arz etmez. Portekizlilerin çoğu Avrupa boy ortalamasından biraz kısa, kara gözlü ve siyah saçlıdır. Bugünkü ülke nüfûsunu meydana getiren insanlar, değişik zamanlarda İber Yarımadasına gelen insanların karışmasından meydana gelmiştir. Bunlar Keltler, Fenikeliler, Kartacalılar, Romalılar, Yahûdiler, Germen kabileleri, Araplar ve Berberilerdir.

Portekizliler 15. yüzyıldan beri dünyanın çok yerlerine göç etmektedir. Hükümet iş gücünü muhafaza edebilmek için 1960 yıllarında göçü ciddi olarak yasak etmiştir. Bununla beraber çoğu genç olan binlerce Portekizli kanunsuz olarak ülkeyi terk etmeye devam etmekte, daha fazla ücret için Fransa ve diğer Batı Avrupa ülkelerine kaçmaktadır. Aynı zamanda köylerden yeni sanayisi olan şehir merkezlerine göç vardır. En önemli şehir batı kıyısının ortasında yer alan başşehir Lizbon olup, nüfusu 2.063.000'dir. Diğer önemli şehirleri Oporto, Amadora, Coimbra, Borreiro, Braga, AlmadaveCoimbra'dır.

Ülkenin resmi lisanı Portekizce olup, şive farklılıkları halkın birbirleriyle anlaşmasında herhangi bir güçlük çıkarmaz. Nüfusun % 98'i Roma katoliği olup, ancak birkaç bin Protestan ve az sayıda Yahûdi vardır.

Portekiz'de ilköğretim mecbûri olup, 6 yaşından itibaren başlar. Okuma-yazma oranının % 70 olduğu ülkede, yüksek tahsil Lizbon, Oporto ve Coimbra üniversitelerinde, Lizbon Teknik ve Katolik Üniversitesinde ve değişik enstitülerde yapılır.

Siyasi Hayat bakımından; 1976 Nisanında yürürlüğe konulan yeni anayasa ile sosyalist bir yönetim içine giren Portekiz, 18 idari bölgeye ayrılmıştır. Başlıca yönetim organları cumhurbaşkanı, ihtilal konseyi ve hükümettir. İhtilal konseyi 4 komutan ve silahlı kuvvetlerden seçilen 14 subaydan meydana gelmiştir. Portekiz NATO'ya üyedir.

1980'de yapılan seçimleri büyük çoğunlukla Merkez-sağ eğilimli Demokratik İttifak kazandı. Yeni hükümet, anayasada bir sürü değişiklik yaparak sivil yönetime geçiş yolunu açtı. 1985 Ekiminde yapılan seçimleri serbest piyasa ekonomisini savunan Sosyal DemokratParti kazandı. 1986 Şubatında Mário Soares Cumhurbaşkanlığı seçimini kazanarak 60 yıllık bir aradan sonra ilk sivil Cumhurbaşkanı oldu. Aynı yıl Portekiz AET'ye alındı.1989'da yapılan değişiklikle sosyalizmle ilgili ifadeler anayasadan çıkarıldı.

Ekonomi bakımından; Portekiz Avrupa'nın en az gelişmiş ülkelerinden biri olup, ülkede hayat seviyesi düşüktür. Çalışan nüfusun % 31'i tarım, % 35'i sanayi ve ticaret, % 34'ü çeşitli hizmetlerde çalışır. İmalat ve inşa sanayii brüt milli hasılanın beşte ikisinden fazlasını sağlar. Tarım ise, brüt milli hasılanın ancak üçte birini temin eder. Portekiz'de önceden beri gıda sanayii, tekstil, mobilyacılık ve inşaat sektörü önemli bir yer tutar. Gıda sanayiiyle ilgili olarak değirmencilik, şeker, balık konserve ve zeytinyağı fabrikaları bulunur. Tekstil sanayiinin ana ürünleri pamuk, bükülmüş yün iplik ve elbisedir. Giyim sanayiiyle bağıntılı olarak ayakkabı imalatı da gelişmiştir. Orman zenginlikleri; kağıt hamuru, kağıt, şişe mantarı, zift, reçine, petrol yağı üretiminde ve bilhassa mobilyacılıkta kullanılır.

Yeni sanayi dallarının en önemlilerinden biri elektronik makinalar ve yardımcı parçalarıdır. Petrol rafinerilerinin kurulması, petro-kimya sanayiinin gelişmesini sağlamıştır. Ufak çapta demir ve çelik

sanayii mevcuttur. Gemi yapımı ve gemi tamir tesisleri Portekiz'i bu sektörde Avrupa'da birinci yapmıştır.

Portekiz arazisinin yaklaşık % 55'i tarıma elverişlidir. Ekilebilir toprakların çoğunda tahıl (buğday ve çavdar) yetiştirilir. Fakat randıman, çoğu yerlerde toprak verimsiz ve erozyona maruz kaldığından düşüktür. İşgücü, bilhassa güneyde yetersizdir. Ülke buğday ve diğer tahılları ithal etmek zorunda kalmaktadır. Portekiz'de asma bahçeleri ekilen toprakların % 10'unu kaplar. Ülkede zeytinyağı üretimi de ileri durumdadır. Meyve ağaçları olarak ülkenin kuzey yarısında elma ve armut, güneyde portakal yetişir.

Portekiz'de maden yatakları çok çeşitliyse de, çoğu yetersiz seviyede ve ulaşılması güç yerlerde veya fon yetersizliğinden istenilen derecede işletilememektedir. Çıkarılan önemli madenler tungsten, demir, kükürtlü bakır, mermer, granit ve arduvazdır. Portekiz, ihtiyacı olan petrolün hepsini ithal etmektedir.

Portekiz bükülmüş yün iplik, kumaş, elbise, konserve balık, şişe mantarı, kağıt hamuru ve kağıt, elektrik aletleri ihraç eder. Portekiz ticaretinin çoğunu üyesi olduğu Avrupa Ortak Pazarı ülkeleriyle yapar.

Portekiz'de karayolları 51.953 km'dir. Bunun 44.680 km'lik kısmı asfalt kaplanmıştır. Demiryolları 3600 km olup, diğer Batı Avrupa ülkelerine nazaran geridedir. Havayolu ulaşımı 13 havaalanından sağlanmaktadır. Portekiz ticaret filosu nüfûsuna nispetle büyük olup, 750.000 tonilato kapasitesindedir.

IV. PORTEKİZ VE ÇAPRAZ SORGU

Bir ceza davasında hukuki gerçek nasıl ortaya çıkabilir? Bugün Anglo-Amerikan Hukuk sisteminde hukuçular, taraf muhakemesi sistemi kapsamında dorudan sorgu ve ardından çapraz sorgu yöntemi ile gerçeğe ulaşma konusunda etkili bir silaha sahiptirler. Bu sorgu yöntemleri gelişmiş bir sorgulama tekniği ile delil elde etme aracıdır. Ancak son yıllarda globalleşme çerçevesinde hukuk sistemleri birbirine daha çok yakınlaşmış ve uyumlu hale gelmeye başlamıştır. Bu çerçevede Türk Hukuk Sistemi de yeni bir değişim süreci içine girmiştir. Türkiye'nin AB 'ne aday üye statüsünü kazanma aşamasında ve başlayan müzakereler çerçevesinde, çeşitli alanlarda AB'e normlarına uyum için sürdürdüğü çalışmalar sırasında Avrupa Hukuk Sistemi'ne uyum çalışmaları da önemli bir yer tutmaktadır.

İşte ülkemizde AB'e aday olma statüsünün kazanılması öncesinde başlatılan hukuk reformu ve Avrupa normlarına uyum çalışmaları sürecinde hazırlanıp yasalaşan CMK da, ceza muhakemesinde Avrupa prensiplerinde esinlenilmiştir.

Anglo-Amerikan Hukuk Sisteminde önemli bir yere sahip olan doğrudan soru sorma sistemi Kıta Avrupası Sisteminde de yer almaya başlamıştır. Bu sistem AİHM tarafında da benimsenmiştir.

İnsan Haklarının etkin bir koruma ile denetim altına alındığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6/3-d maddesinde;" iddia tanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağrılmasının ve dinlenilmesinin sağlanmasını istemek"adil yargılanma kapsamında sanığa tanınması gereken bir hak olarak düzenlenmiştir. AİHM ise bugüne kadar verdiği kararlarda tanıkların dinlenmesinde hak eşitliğinin, silahların eşitliği ilkesinin bir parçası olduğunu, mahkemenin görevinin "ispat araçlarının sunuluş tarzı da dahil olmak üzere yargılanmanın bütünü bakımından adil olup olmadığını araştırmak" olduğunu, bu bakımdan sunulan delillerin kabul edilebilirliği konusunda karar yetkisinin iç hukukta olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle çapraz sorgu da dahil tanıkların ne şekilde dinleneceği iç hukuka ait bir sorun sayılmıştır.

AİHS nin 6. maddesinin en çok ihlal edilen maddelerden biri olduğu ve ihlal nedenlerinin de özellikle ceza muhakemesine ilişkin yasal alt yapı ve uygulama planları ile bağlantılı olduğu görülmektedir.

Anglo-Amerikan Hukuku'nda başarı ile uygulanan doğrudan sorgu ve çapraz sorgu yöntemi , gerçeğin ortala çıkarılarak adaletin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Bu yöntem itham sistemi içinde gelişmiş ve taraflarca gerçekleştirilen çekişmeli muhakeme içerisinde, muhakemenin kalbi haline gelmiştir. Buna karşılık Türk Ceza Muhakemesi Sistemi'nin,Kıta Avrupası Sistemini benimsemesi ve Kıta Avrupası Sistemi'ne göre şekillenmiş olması, taraf muhakemesi ilkesi kapsamında gelişmiş olan doğrudan sorgu ve çapraz sorgu sisteminden çok daha farklı düzenlemeler yapmasına ve uygulamalar geliştirmesine neden olmuştur.**(Nitekim proje kapsamında Amerika değil bir Kıta Avrupası ülkesi olan Portekiz tercih edilip bu ülkenin hukuk sistemi uyarınca düzenlenmiş çapraz sorgu uygulamaları incelenmiştir.)**

Ülkemizde Ceza ve Ceza Muhakemeleri Hukuku'nda yapılan büyük değişim faaliyetleri çerçevesinde, yeni CMK 201. maddesinde "Doğrudan Soru Yönelme"başlığı altında , Anglo-Amerikan sisteminin kısmen yansıması niteliğinde olan bir düzenleme yapılmış, diğer taraftan, yasanın 215 ve 216. maddelerinde delillerin ortaya konulması ve tartışılmasıyla ilgili hükümler yer almıştır. Ancak bu yeni hükümler bu yeni hükümler birçok hukukçu tarafından doğrudan sorgu ve/veya çapraz sorgu olarak adlandırılmakta veya nitlendirilmektedir.Yeni CMK ile getirilen düzenlemenin , Anglo-Amerikan Hukuku'nda uygulanan sorgu sistemi ile tam olarak örtüşmediği, ancak yine de Türk Ceza Muhakemesi'nde önemli bir aşama olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu anlamda yeni düzenleme, savunma hakkını güçlendirici ve avukatının aktif katkısını artırıcı bir hüküm niteliği taşımaktadır³.

Tüm bu bilgiler ışığında çapraz sorgulama sistemini uygulamakta olan Portekiz ülkesine, proje kapsamında gerçekleştirilen mesleki ve kültürel çalışma gezisinde edilen bilgi ve görgülerin

³Akyazan, Ahmet Emrah; Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Doğrudan Soru Yönelme(Çapraz Sorgu), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008, 2-3.

mesleki platformda uygulanmasına azami gayret gösterilmesi gerektiği inancına varılmıştır.